

**FÖRSLAG TILL HANDLINGSPLAN
FÖR ATT INTEGRERA OCH STÄRKA
MILJÖ- OCH KLIMATPERSPEKTIVEN I
DET REGIONALA TILLVÄXTARBETET
I REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN
2017-2020**

VERSION: 1

BESLUTSINSTANS: REGIONALA UTVECKLINGSNÄMNDEN

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

ÄNDRINGSFÖRTECKNING

Version	Datum	Ändring	Beslutat av	Datum
1	2017-10-03	Nyutgåva		

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ÄNDRINGSFÖRTECKNING	2
1 INLEDNING	5
1.1 Regeringens beslut	5
1.2 Uppdraget.....	5
1.3 Bakgrund	6
2 KLIMATFÖRÄNDRINGAR I JÄMTLANDS LÄN	7
3 MÅL	8
3.1 Agenda 2030	8
3.2 Generationsmålet	8
3.3 Miljö kvalitetsmål	9
3.4 Regionala tillägg till de nationella målen	9
3.4.1 <i>Utmaningar Jämtlands län</i>	10
4 REGIONALA TILLVÄXTANSVARET	11
4.1 Läget i länet utifrån den regionala utvecklingsstrategin	11
4.1.1 <i>Innovation och företagande</i>	11
4.1.2 <i>Kompetensförsörjning</i>	12
4.1.3 <i>Attraktiva miljöer och tillgänglighet</i>	12
5 INSATSER OCH FRAMTAGEN HANDLINGSPLAN FÖR ATT STÄRKA KLIMAT- OCH MILJÖPERSPEKTIVET I DET REGIONALA TILLVÄXTARBETET	13
5.1 Klimatråd Jämtlands län	13
5.2 Innovation och företagande	14
5.2.1 <i>Regionalpolitiska medel</i>	14
5.2.2 <i>Smart specialisering</i>	15

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

5.2.3	<i>Smart Industri i Region Jämtland Härjedalen</i>	15
5.2.4	<i>En Samskapande Mittnordisk Innovationsarena för Cirkulär Ekonomi, SMICE</i>	15
5.3	Attraktiva miljöer och tillgänglighet	17
5.3.1	<i>Fysisk planering för attraktivitet</i>	17
5.3.2	<i>Transportplanering och kollektivtrafik som skapar tillgänglighet</i>	17
5.3.3	<i>Kulturmiljö och kulturhistoria</i>	18
5.4	Kompetensförsörjning	19
5.4.1	<i>Folkbildning</i>	20
5.5	Internationellt samarbete	21
5.5.1	<i>Mid Sweden European Office</i>	22
5.5.2	<i>Samverkan Tröndelag</i>	22
6	MEDSKICK TILL NATIONELL NIVÅ	24
6.1	Stöd från nationell nivå	24
6.2	OECD Rekommendationer till nationell nivå	24

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

1 Inledning

1.1 Regeringens beslut

Berörda landsting och samverkansorgan ska ta fram och genomföra en regional handlingsplan för att integrera och stärka klimat- och miljöperspektiven i det regionala tillväxtarbetet för perioden 2017–2020. Energifrågor kopplade till klimat och miljö ingår i uppdraget. Syftet är att få ett ökat genomslag för dessa perspektiv i strategier, program och insatser inom det regionala tillväxtarbetet.

1.2 Uppdraget

Aktörer med regionalt utvecklingsansvar ska ta fram och genomföra en regional handlingsplan för att integrera och stärka klimat- och miljöperspektiven i det regionala tillväxtarbetet 2017–2020. Planen ska:

- Innehålla insatser och dess inriktning inom samtliga prioriteringar i den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020.
- Utgå från en analys av regionala förutsättningar som identifierar utvecklingsbehov för att bidra till att stärka arbetet med klimat- och miljöperspektiven. Befintliga strategier, planer, program eller liknande med relevans för klimat och miljö ska vara utgångspunkt för arbetet.
- Innehålla målsättningar, huvudsakliga aktiviteter och tidsplan.
- Visa hur insatserna inom samtliga prioriteringar inom den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 kan bidra till att nå relevanta delar av de av riksdagen fastställda generationsmålet och miljö kvalitetsmålen.
- Identifiera eventuella åtgärds- och utvecklingsbehov på nationell nivå som kan bidra till att stärka arbetet med klimat- och miljöperspektiven inom samtliga prioriteringar inom den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020.
- Identifiera eventuella behov av stöd från relevanta statliga myndigheter, i syfte att stärka arbetet med klimat- och miljöperspektiven inom samtliga prioriteringar inom den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020.

Arbetet ska ske i nära samarbete med länsstyrelserna. Länsstyrelserna, som har ansvar för genomförandet av miljöpolitiken på regional nivå, har en viktig roll att bidra med kunskap och erfarenheter i arbetet. Detta uppdrag innebär ingen ändrad ansvarsfördelning mellan länsstyrelserna och berörda landsting, samverkansorgan och Gotlands kommun avseende ansvar för genomförandet av miljö- och energipolitiken på regional nivå.

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

Aktörer med regionalt utvecklingsansvar ska redovisa planerna till Tillväxtverket senast den 2 oktober 2017, Region Jämtland Härjedalen redovisar sin handlingsplan den 10 oktober 2017. Resultatet av genomförandet av de regionala handlingsplanerna ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i samband med redovisning av regeringens villkorsbeslut årligen för perioden 2018–2020.

1.3 Bakgrund

Den regionala tillväxtpolitiken omfattar bland annat EU:s sammanhållningspolitik och totalt omfattar de svenska regionalfondsprogrammen cirka 16 miljarder kronor för satsningar på jobb och hållbar tillväxt i hela landet. Totalt beräknas nästan 4 miljarder kronor gå till klimatrelaterade satsningar och av dessa medel avses cirka 3 miljarder kronor gå till en koldioxidsnål ekonomi. Områden som kommer att beröras av klimat-, miljö- och energifrågorna är bl.a. hållbara transporter, hållbar stadsutveckling, energieffektivisering och förnybar energi, grön investeringsfond, näringslivsutveckling, kulturmiljöarbete samt forskning och innovation.

Dessutom omfattas Sverige av 13 program inom för Europeiskt territoriellt samarbete. Sammanlagt omfattar programmen cirka 19 miljarder kronor som bl.a. går till att stärka gränsöverskridande innovationssystem, främja konkurrenskraften i näringslivet samt främja anpassning till energi-, miljö- och klimatutmaningar.

Det nationella socialfondsprogrammet 2014–2020 möjliggör insatser för ökad sysselsättning och tillväxt som är kombinerade med ett miljöperspektiv. Dessa insatser kan bl.a. omfatta kompetensutveckling som underlättar övergången till en koldioxidsnål ekonomi.

Länsstyrelsernas arbetar med uppgifter som är av betydelse för klimat-, miljö- och energifrågorna samt ska bidra till en hållbar regional tillväxt och utveckling. De har i detta sammanhang bl.a. uppgifter inom klimatanpassning, energi och klimat, bl.a. regionala klimat- och energistrategier, hållbar samhällsplanering och boende, kulturmiljö samt regionala handlingsplaner för grön infrastruktur.

I regleringsbrev för 2016 fick Tillväxtverkets i uppdrag att följa upp och stödja de regionalt utvecklingsansvariga aktörernas arbete med miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher och energifrågor. I villkorsbeslut för 2016 till berörda landsting, samverkansorgan och Gotlands kommun framgår bl.a. att de särskilt ska redovisa hur samverkan sker med länsstyrelserna i genomförandet av de regionala strukturfondsprogrammen 2014–2020, inkl. territoriellt samarbete. Av regleringsbrev för 2016 till länsstyrelserna, som inte har det regionala utvecklingsansvaret, framgår bl.a. att de ska redovisa inom vilka områden som samverkan sker mellan länsstyrelsen och den aktör som har det regionala utvecklingsansvaret i länet. Detta innefattar särskilt genomförandet av de regionala strukturfondsprogrammen 2014–2020, inkl. territoriellt samarbete, avseende det tematiska området stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi i alla sektorer och övrigt arbete med de regionala klimat- och energistrategierna.

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

Tillväxtverket och Naturvårdsverket har fått i uppdrag att, efter samråd med Statens energimyndighet, under perioden 2017–2021 stödja aktörer med regionalt utvecklingsansvar i arbetet med att ta fram och genomföra regionala handlingsplaner för att integrera och stärka klimat- och miljöperspektiven i det regionala tillväxtarbetet. Tillväxtverket ska vara samordnande myndighet för uppdraget (dnr N/2016/08073/RTS).

Länk till villkorsbrev för Region Jämtland Härjedalen (RUN 724/2016):

<http://diariet.regionjh.se/diariet/files/f80f3bcc-4e08-4947-b2c5-58f40a557629.pdf>

2 Klimatförändringar i Jämtlands län¹

Den uppvärmning av klimatet som sker och förväntas ske kommer även påverka Jämtlands län. Ett anpassningsarbete till ett förändrat klimat är inte längre en fråga om ”när” utan snarare ett måste för att inte riskera att samhället och miljön tar skada. Hur allvarliga skadorna blir i framtiden beror dels på hur vi lyckas minska utsläppen och begränsa klimatförändringen, och dels på hur vi kan anpassa samhället och minska sårbarheten. Vi förväntas få en successiv och tydlig värmeökning. Årsmedeltemperaturen beräknas öka med i medeltal cirka 4°C på en hundraårsperiod. Alla säsonger får en temperaturuppgång, framför allt vintern med i medeltal cirka 6°C. Jämtlands län förväntas även få ökad nederbörd under alla säsonger förutom sommaren. Trots ökad nederbörd förväntas antalet dagar med snötäcke minska (45–75 dagars minskning). En ökad medeltemperatur leder också till att den islagda perioden i fjällsjöar minskar med i medeltal 40–50 dagar. En generell temperaturökning förkortar vintersäsongen, minskar snötäcke och antalet dagar med tjäle, detta leder till stora konsekvenser för bland annat ren- och besöksnäringen. En stor del av Jämtlands areella näring. Temperaturökningen kan också leda till en ökad smittspridning mellan människor och djur samt ökade chanser för värmerelaterad ohälsa, då speciellt hos riskpersoner.

Klimatförändringarna förväntas också leda till ett ökat antal dagar med nederbörd, något som kan leda till stor belastning för våra dag- och regnvattensystem och i värsta fall översvämningar som skadar viktiga samhällsfunktioner. Klimatförändringarna påverkar möjligheten att nå alla våra miljö kvalitetsmål.²

Vad är specifikt för Jämtlands län? Jämtlands län upptar 12 procent av Sveriges yta. Det innebär att länet till ytan är större än Danmark. Invånarantalet är däremot litet, cirka 127 000 personer, vilket innebär att det i medeltal bor 2,8 personer per kvadratkilometer. Motsvarande för riket är 21,5. Länet har få energiintensiva industrier vilket innebär att energianvändningen i länet är relativt liten. Den energi som används kommer till största delen från förnybara energikällor, förutom inom transportsektorn. De naturgeografiska förutsättningarna, tillsammans med den låga befolkningstätheten, innebär att det inom

¹ Så når vi miljömålen (2016)

² Så når vi miljömålen (2016)

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

länet finns stora möjligheter att producera förnybar energi. Länet har genom framförallt vattenkraft, och i växande grad vindkraft, en stor elproduktion, betydligt större än länets användning. Jämtlands län exporterar omkring sex gånger så mycket elenergi (cirka 12 TWh) jämfört med vad som används i länet (cirka 2 TWh).

3 Mål

3.1 Agenda 2030

Hösten 2015 antog FN:s medlemsländer 17 globala hållbarhetsmål, Agenda 2030, som ersätter de tidigare så kallade millenniemålen. Agenda 2030 syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Agenda 2030-målen ligger i stora delar i linje med de mål som riksdagen fastställt inom olika politikområden, till exempel de svenska miljömålen. Inom flera områden finns redan i dag initiativ, handlingsplaner och strategier som kan bidra till att uppfylla agendans mål.³

3.2 Generationsmålet

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Generationsmålet anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att miljö kvalitetsmålen ska nås. Målet är därför vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället. Vidare innebär målet att förutsättningarna för att lösa miljöproblemen ska vara uppfyllda inom en generation och att miljöpolitiken ska inriktas mot att:

- a. Ekosystemen har återhämtat sig, eller är på väg att återhämta sig, och att deras förmåga att långsiktigt generera ekosystemtjänster är säkrad.
- b. Den biologiska mångfalden och natur- och kulturmiljön bevaras, främjas och nyttjas hållbart.
- c. Människors hälsa utsätts för minimal negativ miljöpåverkan samtidigt som miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas.
- d. Kretsloppen är resurseffektiva och så långt som möjligt fria från farliga ämnen.
- e. En god hushållning sker med naturresurserna.
- f. Andelen förnybar energi ökar och att energianvändningen är effektiv med minimal påverkan på miljön.
- g. Konsumtionsmönstren av varor och tjänster orsakar så små miljö- och hälsoproblem som möjligt.

³ Så når vi miljömålen (2016)

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

3.3 Miljö kvalitetsmål

Miljö kvalitetsmålen i Jämtlands län är viktiga för att styra länets utvecklingsarbete mot en hållbar framtid. Genom dessa finns bra redskap för att väga miljömässiga aspekter mot dito sociala och ekonomiska. Att prioritera är ett sätt att synliggöra och kraftsamla arbetet. Inför den senaste revideringen 2013 gjordes en tydlig prioritering utifrån särskilda kriterier:

- Miljö tillstånd
- Profilfråga för länet
- Regional och/eller lokal möjlighet att påverka måluppfyllelse
- I vilken mån frågan regleras av andra regelverk eller lagstiftning.

Målen poängbedömdes sedan utifrån dessa kriterier. Prioriteringen som genomfördes inför förra perioden, 2013–2016, bedöms fortfarande vara relevanta:

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö
- Giftfri miljö
- Vattenmålen (I vattenmålen ingår Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Bara naturlig försurning och Ingen övergödning.)
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- Storslagen fjällmiljö

Att ett mål inte prioriterats betyder inte att arbetet kan avstanna eller att frågan inte är viktig.

3.4 Regionala tillägg till de nationella målen

Jämtlands län har två regionala tillägg till de nationella målen. Redan i Miljömålsprogrammet 2002 och 2006 lyftes Ingen utbyggnad av vattenkraft respektive Ingen uranbrytning fram som prioriterade delmål, utifrån länets specifika förutsättningar och aktuella diskussioner. Detta befastes 2013, numera som två regionala tillägg till preciseringarna för miljö kvalitetsmålen.

Ingen uranbrytning av alunskiffer eller malm med hög uranhalt för att framställa uran ska förekomma i Jämtlands län. Detta är även en förutsättning för att nå flera av miljö kvalitetsmålen. Under de senaste åren har ett antal undersökningstillstånd för uran i Jämtlands län lämnats av Bergsstaten. Ingen uranbrytning i Jämtlands län är ett besked om att samtliga kommuner i länet är överens om att använda sitt veto mot en gruva om det blir aktuellt med en tillståndsprövning enligt miljöbalken. Uranutvinning riskerar att hota miljön både direkt, i form av ökade strålningshalter och utsläpp till luft och vatten, och indirekt, genom att den positiva bilden av länet och produkter från länet kan förändras. Något som i förlängningen kan leda till problem för skogsnäringen, jordbruket, rennäringen och länets attraktionskraft och besöksnäringen.

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

Ingen ytterligare utbyggnad av vattenkraften tillåts i oreglerade sjöar, vattendrag samt outbyggda och/eller oreglerade vattendragssträckor. En stor andel av länets större sjöar och vattendrag har påverkats av vattenkraftsutbyggnad. De återstående oreglerade vattendragen och vattendragavsnitten är fåtaliga och hyser stora naturvärden, vilket innebär att ytterligare utbyggnad inte är aktuell där. Utbyggnad av minikraftverk i återstående, fungerande vattendrag skulle därmed riskera att negativt påverka flora och fauna. Genom att undvika ytterligare vattenkraftutbyggnad kan i stället biologisk mångfald bevaras och underlaget för livskvalitet, turism och sysselsättning kan öka.

3.4.1 Utmaningar Jämtlands län

- Begränsningar i transportsystem, till exempel tågtrafiken, kollektivtrafikens lönsamhet, bankapacitet, omlastningsplatser, samordning varudistribution
- Begränsad tillgång på förnybara drivmedel
- Begränsad tillgång på laddinfrastruktur i länet som helhet
- Fortsätta vara ledande nettoexportör av förnybar energi utan att påverka andra miljömål negativt
- Begränsningar i elnätkapaciteten
- Att omsätta medvetenhet om klimatpåverkan till ett förändrat beteende
- Utnyttja omställningen till fördel för regionens ekonomiska utveckling
- Minska exponeringen av miljö- och hälsofarliga ämnen i människors vardag
- Få mer kunskap om förekomst av miljögifter
- Minska utsläppen av miljögifter, i synnerhet till sjöar och vattendrag
- Ökad miljöanpassning inom pågående vattenkraft och skogsbruk.
- Ökad vattenhänsyn vid fysisk planering och vattenverksamheter.
- Långsiktigt skydd av värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer.
- Hållbar utveckling av vattenbruk och fisketurism.
- Planera för en långsiktig och säker dricksvattenförsörjning och öka skyddet av våra dricksvattentäkter.
- Öka kunskapen om grundvattnets kvalitet och om länets övergödningssituation.
- Lönsamheten i länets jordbruksföretag
- Bibehålla och öka antalet hektar jordbruksmark
- Öka antalet betande djur
- Lyfta och utveckla mervärdet i Jämtländsk livsmedelsproduktion med ökad medvetenhet och efterfrågan hos konsumenterna
- Skydda och gynna biologisk mångfald och kulturvärden i odlingslandskapet
- Bevara och utveckla länets fåbodar och fjällnära gårdar
- Jordbrukets anpassning till ett förändrat klimat
- Ett förändrat klimat
- Hållbar utveckling av rennäringen
- Minska omfattningen av markskador orsakade av terrängkörning
- Minska störningar och negativ påverkan från exploateringar
- Begränsa negativ påverkan från det ökande och förändrade friluftslivet och turismen

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

- Skydda särskilt värdefulla miljöer och ekosystem från ingrepp och följa miljötillståndet genom miljöövervakning
- Värna om fjällens forn- och kulturlämningar, samiska kulturmiljöer, fäbodan och fjällnära gårdar

4 Regionala tillväxtansvaret

Den regionala utvecklingsstrategin Jämtland Härjedalen Innovativt och Attraktivt redovisar en gemensam målbild för länets utveckling fram till år 2030, med prioriterade ställningstaganden gällande Jämtland Härjedalen. I utvecklingsstrategin lyfts miljö- och klimatfrågorna tydligt fram som viktiga förutsättningar för den regionala utvecklingen, exempelvis för en av länets basnäringar, turismen.

4.1 Läget i länet utifrån den regionala utvecklingsstrategin⁴

Att sammanfatta läget i Jämtlands län vid en viss tidpunkt utifrån sju valda prioriteringar och 35 övergripande mål är ett utmanande uppdrag. I den regionala utvecklingsstrategin sammanfattades det arbete som den katalyserade igång på följande sätt: Vi måste bibehålla vår skattekraft genom att undanröja hinder samt stimulera så att fler jobb skapas. För att nå detta måste vi vara mångfaldsinriktade, innovativa, attraktiva samt agera långsiktigt utifrån erkända hållbarhetskriterier. Nedanstående sammanfattning visar hur långt på vägen vi kommit.

4.1.1 Innovation och företagande

Sysselsättningsläget i länet är gott i ett nationellt perspektiv samtidigt som såväl näringslivet som offentligheten upplever allt större problem att finna rätt kompetenser och fylla vakanser efter de ökande pensionsavgångarna. Inflyttningen till länet visar för närvarande positiva siffror beroende på att många nyanlända till Sverige bosätter sig i länet. Dessa har dock svårt att komma in på arbetsmarknaden och arbetslöshetsprocenterna är mycket höga för denna grupp. För att kunna expandera måste länets företag sälja mer på en marknad utanför länet och möta ökad konkurrens och en globaliserad marknad – förändringsförmågan behöver öka. Det ökar behovet av att de sedan länge mycket låga FoU-investeringarna ökar och att innovationsarbetet sätts i främsta rummet. Tillgången till offentligt riskkapital är mycket viktigt. Dessvärre riskerar detta att bli svårtillgängligt i och med ändrad nationell struktur för dessa medel. Närheten till den starka marknaden i Tröndelag bör utvecklas.

Den glea landsbygdens minskande befolkning skyndas på av kött- och mejerisektorns påverkan från internationella aktörer och därmed stark prispress och en besvärlig konkurrenssituation för länets bönder. Ett aktivt arbete som stärker de gröna näringarna är angeläget.

⁴ Läget i länet (2016)

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

4.1.2 Kompetensförsörjning

Viljan att vidareutbilda sig via eftergymnasiala utbildningar är låg för män vilket är ett problem för såväl arbetsmarknaden i länet som för individen. Bättre anpassade utbildningar utifrån länets behov vid universitetet och via YH-utbildningar är angeläget liksom attitydpåverkan kring högre utbildning. Antalet inträdande på arbetsmarknaden är i många kommuner lägre än kommande pensionsavgångar. Andelen äldre, >75 år, är kraftigt ökande med följande vårdbehov. Det är betydelsefullt att via matchning och information skapa intresse för de yrkeskategorier där vakanserna uppkommer.

4.1.3 Attraktiva miljöer och tillgänglighet

Bostadssituationen i länet är generellt sett besvärlig även om det byggs mycket i stråket Östersund – Krokom – Åre just nu. Begränsningar i finansieringsmöjligheterna för nybyggnation och bostadsköp utanför stadsnära tillväxtområden gör att det är svårt att möta behoven. Lösningar på detta behövs om landsbygdsområden med tillväxtpotential ska kunna växa. En väl underhållen och tillgänglig infrastruktur är lika viktig ur den aspekten. Tågtrafiken är under försämring och vägnätets hastigheter skrivs ner med förlängda restider. Gällande vägnätet finns en målkonflikt då åtgärderna är positiva ur miljö- och trafiksäkerhetssynpunkt. Behovet av en regional översiktsplanering för att kunna samplanera kring utmaningarna är växande där även nya planeringsmodeller som den för Jämtlandsstråket behöver tillämpas.

Länet är redan nu en stor nettoexportör av förnybar energi, i huvudsak i form av el från vattenkraft. Bara en tredjedel av den energi som produceras används inom länet. Export av förnybar energi bedöms åtminstone inom det närmaste årtiondet vara ett av länets främsta sätt att bidra till begränsad klimatpåverkan genom minskade växthusgasutsläpp. Nuvarande genomsnittlig utsläppsminskning av klimatpåverkande gaser om 2,7 procentenheter per år, innebär att målet 50 procent minskade utsläpp jämfört med 1990 kommer att nås år 2020. De största utsläppskällorna av växthusgaser i länet var år 2014 transporter (52 procent), jordbruk (17 procent), arbetsmaskiner (16,7 procent) och energiförsörjning (9 procent). Fortsatt omställning inom transportsektorn är därför avgörande för att nå målet. Även om utsläppen av koldioxid i Jämtlands län är mycket små i ett nationellt eller globalt perspektiv ska ett aktivt arbete bedrivas för att minska utsläppen av koldioxid också här. Målet är ett fossilbränslefritt län. De största utsläppen av koldioxid i länet kommer från transportsektorn. För att minska utsläppen från transportsektorn behövs insatser inom flera områden såsom en utvecklad samhällsplanering, ökat kollektivt resande, övergång till förnybara bränslen etcetera. Möjligheterna att genom fortsatt energieffektivisering minska koldioxidutsläppen också inom andra områden ska tas till vara. En potential för fortsatt energieffektivisering finns inom såväl bostäder, lokaler som näringsliv.

Besöksnäringen är idag en stark basindustri i fjällkommunerna. Konkurrenten från Dalarna – Trösel kan komma att öka vid etablering av flygplatsen Scandinavian Mountains i Sälen. För att stärka positionen på den utländska marknaden måste snabba prisvärda resalternativ till Jämtlands län permanentas. Länets naturvärden är en stark besöksanledning och

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

avvägningar måste göras vid utnyttjande av naturresurser som till exempel vid vindkraftsetablering likväl och det motoriserade friluftslivet vintertid.

5 Insatser och framtagen handlingsplan för att stärka klimat- och miljöperspektivet i det regionala tillväxtarbetet

Region Jämtland Härjedalen har under lång tid arbetat målmedvetet med att integrera miljö och energifrågorna i det dagliga arbetet. Exempelvis var Region Jämtland Härjedalen det första landsting som certifierade hela verksamheten enligt ISO 14001 samt erhöll en EMAS registrering 2004. Enligt Region Jämtland Härjedalens miljöpolicy ska regionen minska både den indirekta och direkta negativa miljöpåverkan. Med certifiering enligt ISO 14001 och EMAS-registrering har regionen ett åtagande att uppnå ständiga förbättringar i regionens miljöarbete. Som stöd för detta arbete har en rutin som beskriver vilka faktorer som handläggaren ska beakta i beredningen av ett ärende för att kunna bedöma vilken miljöpåverkan beslutet i ärendet har. Denna rutin bör tillämpas i större utsträckning inom det regionala tillväxtarbetet.

5.1 Klimatråd Jämtlands län

För att stärka samverkan inom klimatarbetet i Jämtlands län erbjuder landshövding Jöran Hägglund och regionråd Robert Uitto organisationer och företag att teckna en avsiktsförklaring, om att delta i länets regionala klimatsamordning, Klimatråd Jämtlands län.

Klimatråd Jämtlands län utgör en plattform för samarbete, idé- och erfarenhetsutbyte mellan aktörer från bland annat näringsliv, offentlig förvaltning och intresseorganisationer. Klimatråd Jämtlands län ska medverka i att utforma och förankra den övergripande färdriktningen för det regionala klimatarbetet, bedöma strategiska och prioriterade klimataktiviteter samt bidra till att identifiera drivkrafter, hinder, sårbarheter och möjligheter i länets klimatsamordning, energiomställning och klimatanpassning. Klimatråd Jämtlands län ska delta i den fortlöpande utvecklingen av [Klimatstrategi för Jämtlands län](#), med tillhörande åtgärdsplaner, och vara drivande i genomförandet av denna. Klimatråd Jämtlands län förvaltas gemensamt av Region Jämtland Härjedalen och Länsstyrelsen Jämtlands län. Basen i Klimatråd Jämtlands län utgörs av en samverkansgrupp. Till Samverkansgruppen inbjuds de kontaktpersoner som meddelats i en organisations [avsiktsförklaring](#). Närmare 40 organisationer/företag har i dagsläget skrivit under avsiktsförklaringen. Samverkansgruppens uppgift är att behandla olika klimatstrategiska frågor i kreativ dialog i till exempel workshops eller tillfälliga arbetsgrupper.

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

Temaområdet för Klimatråd Jämtlands län är:

- Biobränslen & transporter.
- Energieffektivisering
- Livsstilsförändring (Attityder och beteenden)
- Attraktion (turism & kultur)
- Klimatanpassning (riskhantering & ekosystemtjänster)

Tabell 1. Handlingsplanens utvecklingsinsatser inom organisationens strukturella miljöarbete

Insats	Bidrar till regionalt mål	Relevant för miljö kvalitets mål	Tid för genomförande
Fortsätta arbetet med ständiga förbättringar utifrån ISO 14 001 certifieringen inom regionala utvecklingsförvaltningen med särskilt fokus på förvaltningens tjänsteresor samt resfria mötesalternativ	Kraftfullt arbete inom alla samhällssektorer för att hantera klimatförändringarna	Begränsad klimatpåverkan	2018-2020
Fortsätta utveckla och driva Klimatråd Jämtlands län tillsammans med Länsstyrelsen	Transporter, industri och värme i länet är oberoende av fossil energi, Kraftfullt arbete inom alla samhällssektorer för att hantera klimatförändringarna	Begränsad klimatpåverkan	2017-2020
Tillämpa framtagna rutiner för att bereda ett ärende utifrån ett miljöperspektiv	Kraftfullt arbete inom alla samhällssektorer för att hantera klimatförändringarna	Begränsad klimatpåverkan	2017-2020

5.2 Innovation och företagande

5.2.1 Regionalpolitiska medel

I arbetet med de regionalpolitiska medlen som tilldelas Region Jämtland Härjedalen, för närvarande 113,9 miljoner, nyttjas 41,2 miljoner för att medfinansiera projekt, 70,2 miljoner nyttjas till företagsstöd och resterande för administrativa ändamål. De styrande dokumenten för hur medlen används är SFS 2003:596 Förordning om bidrag för

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken, regionens tillväxtprogram samt regionala utvecklingsstrategin.

I arbetet med projekt och i de ansökningshandlingar som används för att söka medfinansiering ingår att beskriva hur de horisontella kriterierna jämställdhet, integration och mångfald samt miljö påverkas av projektets genomförande. De skrivningarna utgör en del av den bedömning som därefter ligger till grund för ställningstagandet om projektmedel skall beviljas eller inte.

I samverkan med handläggare inom de regionalpolitiska medlen har en checklista där sökande ska ange på vilket sätt de bidrar till de regionala målen inom energi och klimat området utarbetats.

5.2.2 Smart specialisering

Smart specialisering handlar om att satsa på det vi kan bli bäst på. Allt för att stärka vår framtida konkurrenskraft. Smart specialisering är ett begrepp som initierades av EU-kommissionen. Det kan beskrivas som ett arbetssätt för att kraftsamla för innovation och tillväxt inom de områden där det finns störst potential. Ett område kan se ut på många olika sätt, till exempel en viss teknologi eller en del av en sektor. Kraftsamlingen förutsätter bland annat en nära samverkan mellan olika aktörer inom en region och mellan olika nivåer i samhället, inte minst mellan den regionala och nationella nivån. Inom Region Jämtland Härjedalen har smart specialisering beaktats inom innovationsarbetet. Länet har enligt OECDs rapport ytterligare kapacitet inom turism, idrott och outdoor som bör tas tillvara.

5.2.3 Smart Industri i Region Jämtland Härjedalen

Regionens tillverkande företag planerar att arbeta systematiskt med förnyelse och omställning med målet att öka sin konkurrenskraft. Till stöd för omställningen arbetar regionens tillverkande företag i partnerskap med regionen och tillväxtverket genom resurser som finns i utlysningen smart Industri och andra åtgärder som stöttar förstärkningen av företagets investeringar och långsiktiga konkurrenskraft.

De tillverkande företagen i Jämtland har alltjämt svagt utvecklade samarbeten med universitetssektorn. På Mittuniversitetet, men framför allt i Tröndelagsregionen finns starka akademiska miljöer med fokus på materialflödesanalys, resursoptimering, cirkulär ekonomi och hållbar utveckling i glesbygd. Till stöd för satsningen genomförs ett interregprojekt, SMICE, som fokuserar på att skapa en mittnordisk arena för cirkulär ekonomi där samarbeten mellan akademi och näringsliv är den bärande tanken. Genom SMICE samarbetet tillgängliggörs kompetens från såväl NTNU som SINTEF för företagens utveckling av smarta hållbara produkter i regionen.

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

5.2.4 En Samskapande Mittnordisk Innovationsarena för Cirkulär Ekonomi, SMICE

SMICE är ett treårigt innovationsprojekt, ett gemensamt, gränsöverskridande ekosystem för att skapa en cirkulär omställning i Mittnorden. Syftet är att skapa långsiktiga operativa samarbeten mellan näringslivet, akademien, offentligheten och civilsamhället. Våra regioner har här ett unikt partnerskap med kompetenta och starka forskargrupperingar, kreativa småföretag, klustermiljöer och lång tradition av folkbildning i studiecirklar.

Tabell 2. Handlingsplanens utvecklingsinsatser inom innovation och företagande

Insats	Bidrar till regionalt mål	Relevant för miljö kvalitetsmål	Tid för genomförande
<p>Ta fram metoder och arbetssätt för att prioritera och främja energi- klimat- och miljöperspektiv vid handläggning av företags- och projektstöd.</p> <p>Workshop och analys för framtagande av nya rutiner och arbetssätt.</p> <p>Utveckla och implementera framtagen checklista vid projektbedömningar.</p>	<p>Fler arbetstillfällen och fler företagare</p> <p>Ökade investeringar och god tillgång till riskkapital</p>	Begränsad klimatpåverkan	2018-2020
Genomföra projektet SMICE	<p>Kraftfullt arbete inom alla samhällssektorer för att hantera</p> <p>Klimatförändringar,</p> <p>Fler kluster och gränsöverskridande nätverk</p>	Begränsad klimatpåverkan	2017-2020
Genomföra projektet Smart Industri i Region Jämtland Härjedalen	Kraftfullt arbete inom alla samhällssektorer för att hantera klimatförändringar	Begränsad klimatpåverkan	2017-2018

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

Integrera miljö-, klimat och energiperspektivet i det fortsatta arbetet inom smart specialisering	Kraftfullt arbete inom alla samhällssektorer för att hantera klimatförändringar	Begränsad klimatpåverkan	2018-2020
Framtagande av regional matstrategi och tillhörande handlingsplan	Ökade förädlingsvärden och mer försäljning utanför länet	Ett rikt odlingslandskap	2017-2020
Arbeta fram en "Regional skogsstrategi" i samverkan med branschens aktörer och Länsstyrelsen	Ökade förädlingsvärden och mer försäljning utanför länet	Minskad klimatpåverkan Levande skogar Bara naturlig försurning	2017-2019

5.3 Attraktiva miljöer och tillgänglighet

Vår region har turism som en viktig basnäring, vi kommer att i samverkan med näringen/destinationerna ta fram ett material kring energi, miljö/hållbarhet till stöd för destinationerna i deras omställningsarbete.

Länet kommer att stå värd för två världsmästerskap 2019: skidskytte och alpint. Energi och miljöfrågorna är högt prioriterade och regionen kommer att aktivt delta i att kvalitetssäkra arbetet med dessa frågor kopplade till arrangemangen.

5.3.1 Fysisk planering för attraktivitet

Ett exempel på hur planering och samverkan över kommungränsen kan göras är projektet Jämtlandsstråket som syftade till en hållbar näringslivsutveckling i stråket Östersund-Krokom-Åre. Centrala frågor var arbetspendling, bostadsförsörjning, frågor kring näringslivsutveckling och att utveckla former för samverkan mellan kommunerna kring service och tjänster för boende utmed stråket. Bostadssituationen i länet är generellt sett besvärlig även om det byggs mycket i stråket Östersund – Krokom – Åre just nu. Begränsningar i finansieringsmöjligheterna för nybyggnation och bostadsköp utanför stadsnära tillväxtområden gör att det är svårt att möta behoven. Lösningar på detta behövs om landsbygdsområden med tillväxtpotential ska kunna växa. Behovet av en regional översiktsplanering för att kunna samplanera kring utmaningarna är växande där även nya planeringsmodeller som den för Jämtlandsstråket behöver tillämpas.

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

5.3.2 Transportplanering och kollektivtrafik som skapar tillgänglighet

Region Jämtland Härjedalen är regional kollektivtrafikmyndighet, med politiskt och ekonomiskt ansvar för den samhällsfinansierade, allmänna kollektivtrafiken i länet. Den regionala kollektivtrafikmyndigheten har ansvar för att upprätta ett trafikförsörjningsprogram. I programmet ska mål fastställas, inriktning och strategier för trafiken beskrivas. Tillsammans är budget och trafikförsörjningsprogram de viktigaste styrdokumenterna för den regionala kollektivtrafiken.

Länet är förhållandevis stort och har en liten befolkning, trafikförsörjningen är därför en utmaning i sig. Trafikutbudet har de senaste åren förändrats genom att tågtrafik i Norrtågs regi har etablerats i länet. Det har medfört att busstrafik i stråket Duved-Östersund-Bräcke minskat. Norrtågstrafiken innebär också fler och bekvämare förbindelser till Sundsvall och vidare därifrån. I Östersund finns en tätortstrafik med förhållandevis bra trafikutbud och resande. Linjenätet behöver förändras, så att det bättre svarar mot resenärernas behov. Trafikförsörjningsprogrammet har en tydlig koppling till miljö-, klimat- och energifrågan genom delmål för en ekonomisk, social och miljömässig hållbar utveckling.

5.3.3 Kulturmiljö och kulturhistoria

De statliga insatserna på kulturmiljöområdet styrs av nationella mål men dessa ska även kunna inspirera och vägleda politiken på regional och kommunal nivå. Insatser för bevarande och utveckling av den regionala kulturmiljön görs i nära samarbete mellan myndighetsinsatser från kommuner och länsstyrelse samt fastighetsägare och Stiftelsen Jamtli samt insatser från Härjedalens Fjällmuseum. Jamtlis och Härjedalens Fjällmuseums arbete med kulturmiljö baseras på den kunskap om den regionala kulturmiljöns historiska utveckling som museerna har byggt upp under många års verksamhet. Verksamheten kan huvudsakligen delas upp i den verksamhet som museet själva tar initiativ till och den verksamhet som bygger på fastighetsägares önskan om förändringar i den fysiska miljön så som ombyggnader och nybyggnader.

Utvecklingsområden – Inom området Kulturmiljö och kulturhistoria

- verka för att bredda samtalet om kulturmiljöns utveckling
- stötta, inspirera och aktivt medverka i processerna med framtagning av kulturmiljöprogram på kommunal nivå
- aktivt delta i utvecklingssatsningar som bidrar till att synliggöra och tillgängliggöra kulturarv och kulturmiljöer
- stödja initiativ som lyfter fram samiska kulturmiljöer och sydsamiskt språk och andra minoriteter i regionen
- stödja initiativ som lyfter fram fäbodbruk och fjällbondekulturen
- bidra till att en mångfald av kulturmiljöer får ta plats i regionens historieskrivning
- öka kunskapen och stödja projekt om det immateriella och biologiska kulturarvet
- i samverkan mellan Jamtli, kommun och föreningsliv utveckla Döda Fallet i Ragunda för en nominering till UNESCOs Världsarvslista

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

Tabell 3. Handlingsplanens utvecklingsinsatser inom attraktiva miljöer och tillgänglighet.

Insats	Bidrar till regionalt mål	Relevant för miljö kvalitetsmål	Tid för genomförande
Kursen Hållbar kunskap i kulturresevatet Sprida traditionella kunskaper och hantverksmetoder som gynnar biologiskt mångfald och kulturmiljövärden. Samverkan med Bäckedalsfolkhögskola, Lillhärjåbyggets kulturförening och Länsstyrelsen.	Att synliggöra och tillgängliggöra kulturarv och kulturmiljöer	God bebyggd miljö	2017
Kunskap om kulturmiljö. Öka och förmedla kunskapen om kulturarv och kulturmiljö för att främja en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas.	Att synliggöra och tillgängliggöra kulturarv och kulturmiljöer	God bebyggd miljö	2017-2020
Säkerställa att delmål i det regionala trafikförsörjningsprogrammet uppnås för en ekonomisk, social och miljömässig hållbar utveckling uppnås.	En fossilbränslefri kollektivtrafik 2030	Begränsad klimatpåverkan,	2017-2020
Informationsspridning hållbart byggande	Hög energieffektivitet inom boende/byggande, kommunikationer och industri	God bebyggd miljö, Giffri miljö	2018-2020
Ta fram en regional målbild för God bebyggd miljö i Jämtlands län. Skapa en gemensam regional målbild som är mer anpassad till länets lokala strukturer	Fler personer	God bebyggd miljö	2018-2020

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

Delta i ett regionalt forum för hållbar samhällsplanering. Aktörerna inom fysisk planering samverkar och utbyter erfarenheter för att bidra till en hållbar samhällsplanering i länet.	Samordnad översiktsplanering för levande landsbygd	God bebyggd miljö	2017-2020
Bidra i arbetet för Hållbara VM-arrangemang i länet	Besöksnäring är en tillväxtmotor med hållbarhets som signum	Begränsad klimatpåverkan, Storslagen fjällmiljö	2017-2019

5.4 Kompetensförsörjning

Kompetensplattformen Jämtland Härjedalen är en del av den regionala utvecklingens kompetensförsörjningsarbete. Tillgång till rätt kompetens i arbetslivet är en förutsättning för tillväxt i vår region. Målet är att förbättra matchningen på arbetsmarknaden genom ett effektivt och väl fungerande arbetssätt där arbetsliv och utbildning samverkar för att säkerställa regionens kompetensförsörjning.

Kompetensplattformen kan ses som en sambandscentral som jobbar för att öka samverkan kring kompetensförsörjning och utbildningsplanering. Arbetet bedrivs främst via dialoger inom bransch- och utbildningsnätverk, omvärldsbevakning samt framtagande av kunskapsunderlag.

Inom det regionala kompetensförsörjningsarbetet har nyligen ett inspel till Myndigheten för yrkesutbildningar gjorts. Inom följande utbildningsområden är bedömningen att det finns ett behov av YH-utbildning inom Jämtlands län på 3-5 års sikt är:

- Skogsbrukstekniker
- Mathantverkare (tex bagare, mejerist, charkuterist, bär-, frukt- och grönsaksförädlare med specialiserade kunskaper inom mathantverk)
- Vindkraftstekniker
- Byggproduktionsledare
- Drifts- och fastighetstekniker.

Det finns potential att stärka miljöprofilen inom kompetensförsörjningsarbetet, uppgifter från SCB visar på brist på arbetskraft inom Kyl-, värmepumps och ventilationstekniker, eltekniker, civilingenjörer byggnadsteknik och VVS-installatörer.

5.4.1 Folkbildning

Region Jämtland Härjedalen är huvudman för två folkhögskolor, Birka i Ås och Bäckedal i Sveg och lämnar också ekonomiskt bidrag till Åredalens folkhögskola som är rörelseägd. Folkhögskolorna har en viktig roll i att uppfylla regionala mål då de är en betydelsefull länk i regionens samlade arbete med att utveckla tillgängligheten av det livslånga lärandet. Birka

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

och Bäckedals folkhögskolor ska vara ett komplement och ett alternativ till samhällets övriga utbildningsinsatser. Skolorna bidrar också till regionens kompetensförsörjning och kompetensutveckling genom sina utbildningar inom respektive ämnes- och temaområden.

Birka och Bäckedal har också ett viktigt uppdrag i att bidra till att utveckla regionens kulturliv genom längre och kortare kurser samt genom olika event som konserter, föreläsningar och andra arrangemang. Ett annat viktigt uppdrag är att bidra till arbetet med att förbättra integration och mångfald i regionen så att de som flyttar hit känner sig väl mottagna här. Även inom andra viktiga områden som besöksnäring och attraktivitet samt miljö och hållbarhet ska folkhögskolorna bidra till måluppfyllelse genom sina utbildningar, folkbildande insatser och olika evenemang. Folkhögskolorna ska också vara en aktör som främjar jämlikhet och jämställdhet i regionen.

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

Tabell 4. Handlingsplanens utvecklingsinsatser inom kompetensförsörjning.

Insats	Bidrar till regionalt mål	Relevant för miljö kvalitets mål	Tid för genomförande
Undersöka behov av, och möjligheter till, att stärka miljöprofilen inom kompetensförsörjningsarbetet	Näringslivsanpassade utbildningar	---	2018-2019
Genomföra utbildningen Hållbar projektledarutbildning på Birka folkhögskola	Livslångt lärande för tillväxt och personlig utveckling, fler i högre utbildning	---	2017-2018

5.5 Internationellt samarbete

Den regionala utvecklingsförvaltningens olika verksamheter har på många sätt internationella kontakter och frågor som en naturlig del i det dagliga arbetet. Det internationella arbetet ska gå hand i hand med det regionala utvecklingsansvaret, internationellt arbete är inte ett mål i sig utan ett verktyg för att utveckla verksamhet och för förbättrad måluppfyllnad.

Vårt samverkans- och påverkansarbete gentemot EU drivs av politiska representanter med hjälp av sakkunniga tjänstemän. Arbetet utgår från vår politiska påverkansplattform Europaforum Norra Sveriges (EFNS:s) arbetsprogram och sker genom det nätverket och våra andra politiska påverkansplattformar: Northern Sparsely Populated Areas (NSPA) miljonätverket Encore och Assembly of European Regions (AER). Tillsammans med våra partnerregioner blir vår röst i EU starkare.

Av tradition – och goda skäl – samverkar Region Jämtland Härjedalen västerut med Tröndelag och även med mellersta Finland via Mittnordenssamarbetet. Det europeiska utvecklingsfondssystemet (ERDF) skapar goda förutsättningar för ett bredare internationellt arbete med andra europeiska regioner. Genom Norra Periferiprogrammet har några hantverksbutiker /-tillverkning i länet blivit certifierade enligt en kanadensisk modell, Economusée, vilket inneburit ökad omsättning. Det tidigare programmet Interreg IVC innebar bl a tjänsteförsäljning till länder i forna Östeuropa men också mycket kunskapsutbyte inom områdena förnybar energi och kopplingarna gastronomi – kultur. De nätverk och kontakter som byggts upp följer med över i nya EU-strukturer, exempelvis det nuvarande samarbetet med sju regioner inom programmet Interreg Europé för höjd energieffektivitet i byggnader.

Det konsekventa arbetet i länet inom mathantverk/gastronomi har resulterat i ett deltagande, som enda svenska region, i UNESCO´s nätverk Creative Cities Network med

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

totalt 116 städer i 54 länder. Under 2016-2017 leder Region Jämtland Härjedalen tillsammans med Östersunds kommun den globala styrgruppen för område gastronomi.

5.5.1 Mid Sweden European Office ⁵

Mid Sweden European Office bevakar Jämtland Härjedalen och Västernorrlands läns intressen i EU. Visionen är att Jämtland Härjedalen och Västernorrlands län ska vara en aktiv, attraktiv och framgångsrik region i Europa. Mid Sweden European Office är en länk mellan Region Jämtland Härjedalens och EU-arenan och fungerar som regionens verktyg för bevakning av de tre prioriterade politikområden: sammanhållningspolitik, transportinfrastruktur och bioekonomi. Inom dessa områden arbetar kontoret med att påverka beslutsprocessen i EU så att regionens intressen tillvaratas.

5.5.2 Samverkan Trøndelag

Region Jämtland Härjedalen och regionen i Trøndelag planerar att fördjupa sitt samarbete med syfte att bland annat utveckla en gemensam arbetsmarknadsregion. Dialogprocessen utmynnade i att centrala utvecklingsområden identifierades där *infrastruktur* och då framförallt offentlig transport samt *näringsliv och etablering* av en gemensam arbetsmarknadsregion – riktade insatser för stöd till ny näringslivsverksamhet med etablering på båda sidor av gränsen, reducera gränshinder och söka samarbeten inom innovativa branscher.

⁵ <https://www.lvn.se/Sarprofil-delplatser/MidSweden/bevakningsomraden/>

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

Tabell 5. Handlingsplanens utvecklingsinsatser inom internationellt samarbete

Insats	Bidrar till regionalt mål	Relevant för miljö kvalitetsmål	Tid för genomförande
Ta del av och bidra till Mid Sweden European Office bevakningsområden Bioekonomi och transportinfrastruktur	Transporter, industri och värme i länet oberoende av fossil energi	God bebyggd miljö	2017-2020
Samverkan Tröndelag Näringslivsutveckling - riktade insatser för stöd till ny näringslivsverksamhet med etablering på båda sidor av gränsen, reducera gränshinder och söka samarbeten inom innovativa branscher.	Fler arbetstillfällen och fler företagare. Fler kluster och gränsöverskridande nätverk	---	2017-2020
Samverkan Tröndelag transportinfrastruktur - Meråkerbanan	Transporter, industri och värme i länet oberoende av fossil energi, Förbättrade kommunikationer överbryggat långa avstånd	God bebyggd miljö	2017-2020

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

6 Medskick till nationell nivå

Det bra att miljö- och klimatperspektivet integreras i tillväxtuppdraget och inte ligger som ett parallellt spår vid sidan av övrig verksamhet. Men för att integrera miljö och klimatfrågor i alla delar av tillväxtarbetet behöver regionalt utvecklingsansvarigas uppdrag utformas med ett helhetsperspektiv. Om olika uppdrag kopplade till sakfrågor står i konflikt med varandra försvarar det för regionala nivån att hantera frågorna på ett integrerat sätt. Nationella myndigheter behöver därför samverka för att underlätta implementering på regional nivå. Det behövs också tydlighet i, och förståelse för, Regioners och Länsstyrelser, roller och mandat. Den nationella styrningen behöver hantera den regionala nivån på ett konsekvent sätt.

6.1 Stöd från nationell nivå

För att kunna integrera miljö och klimatfrågor i det regionala tillväxtarbetet är behovet av stöd från nationell nivå ett processtöd och resurser för att gemensamt bygga och sprida kunskap. Att med nationellt stöd arbeta tillsammans med andra regioner med denna processutveckling är ett sätt att påskynda utvecklingen i den egna organisationen och stärka genomförandekapaciteten av arbetet.

6.2 OECD Rekommendationer till nationell nivå

Norra Sverige står för viktiga bidrag till hela landets ekonomiska tillväxt och välbefinnande (Norrbotten, Jämtland Härjedalen, Västerbotten och Västernorrland).

De norra regionerna spelar också en viktig roll för den nationella energisektorn eftersom dessa regioner producerar över hälften av landets energiproduktion. Att säkra välståndet och välbefinnandet i de nordliga regionerna och hela NSPA-området kommer att underlätta arbetet med att hantera risker och möjligheter inom flera politikområden.

Även om vi har strategiska tillgångar och möjligheter har vi också att hantera permanenta nackdelar som härrör från vår belägenhet och vårt klimat.

Företag som verkar i norra Sverige har längre avstånd till marknaderna. Människor måste i allmänhet resa längre för att få tillgång till tjänster. Därför är det viktigt för den framtida utvecklingen i norra Sverige att säkra att transportnätverken kan hantera behoven som finns inom tung industri och lokalsamhällena. Befolkningen åldras dessutom snabbare än i landet som helhet. Dessa trender är mer uttalade på landsbygden och i mer avlägsna områden i vår region. Dessa problem kan dock i viss grad uppvägas av förbättrad tillgång på bredband. Att bibehålla en viss nivå av offentlig infrastruktur och offentlig service i dessa regioner bidrar till att säkra människors tillgång till liknande nivåer av offentlig service. Det

Marina Gregorsson
Välfärd, klimat och kompetens

2017-10-039

Dnr: RUN/523/2017

bidrar dessutom till att stödja orter som arbetar med att upprätthålla produktionen inom viktiga sektorer, såsom besöksnäring.

Ett lokalt/regionalt anpassat angreppssätt för regional och landsbygdsutveckling kommer att vara avgörande för att organisera och tillhandahålla metod för att investera i viktiga utvecklingsfrämjande.

I enlighet med OECD:s praxis tillhandahåller det nationella ramverket för regionalpolitik, Sveriges nationella strategi för hållbar regional utveckling och attraktionskraft, riktlinjer för investeringar i dessa utvecklingsfrämjande samt hur man kan använda sig av den europeiska regionala utvecklingsfonden i landet. Varje regions utvecklingsstrategi tillämpar detta ramverk på sina behov och omständigheter. Men denna finansiering är relativt blygsam och att förverkliga tillväxtpotentialen i dessa regioner kommer att kräva att man effektivt engagerar sig i och påverkar den nationella sektorspolitiken. I Sverige tenderar nationell politik och nationell service att utformas uppifrån och ned för hela det nationella territoriet. De nordliga regionerna har för närvarande inget reellt inflytande över, och samordnar heller inte införandet av, dessa viktiga nationella politikområden (t.ex. kunskap, innovation och transportinfrastruktur).